

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру
дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 11(57) 2025

Київ – 2025

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

**All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and
Moral Education**

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv", Nutrition Center of
Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series" Pedagogy ", Series" Psychology ", Series" Medicine ")

Issue № 11(57) 2025

Kyiv – 2025

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2025. № 11(57) 2025. С. 3866

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023 № 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 17.11.2025, № 6/11-25)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів. Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу економічного регулювання природокористування, ДУ "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України", лікар ФРМ (фізичної та реабілітаційної медицини) ДУ "Територіальне медичне об'єднання МВС України по Одеській області" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григоріївна — кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартенєва Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біотики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Штища в Пилі (м. Пила, Польща)
9. Гвожджевський Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

11. Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
12. Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
13. Гудзь Наталія Іванівна - доктор фармацевтичних наук, професор, ад'юкт кафедри фармації і екологічної хімії Опольського університету, доцент кафедри технологій ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
14. Гуменишкова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придніпурської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
15. Дерстуганова Наталя Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
16. Долгова Олена Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
17. Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
18. Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
19. Інжисевська Леся Анатоліївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
20. Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
21. Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
22. Клімус Тереза Миколаївна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету "Львівська політехніка", завідувач сіхківського відділення денного догляду Львівського міського центру соціальних послуг "Джерело" (Львів, Україна)
23. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
24. Коваль Галина Миколаївна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
25. Ковальчук Анна Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
26. Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
27. Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
28. Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
29. Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
30. Крайник Григорій Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна)
31. Левков Анатолій Анатолійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна)
32. Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
33. Лисенко Дмитро Андрійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету (Вінниця, Україна)
34. Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
35. Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
36. Мальцев Дмитро Валерійович кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
37. Марушова Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
38. Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
39. Мігенько Богдан Орестович – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
40. Мігенько Людмила Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
41. Мідельський Сергій Людвігович – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
42. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
43. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
44. Мочалов Юрій Олександрович - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
45. Нікульчев Микола Олександрович – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії НУ «ОМА» (Одеса, Одеська область, Україна)
46. Олійник Світлана Валентинівна - кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри аптечної технології ліків Національного фармацевтичного університету
47. Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
48. Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
49. Попель Оксана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету (Одеса, Україна)
50. Приходькіна Наталя Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
51. Прокоф'єва Марина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
52. Сирник Ярослав - доцент кафедри антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
53. Трушкіна Наталя Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
54. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
55. Філіппова Лариса Валеріївна – доктор педагогічних наук, кандидат хімічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри медичної біохімії та молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, (Київ, Україна)
56. Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
57. Чаусова Тетяна Володимирівна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
58. Черська Марія Сергіївна - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
59. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
60. Шевченко Валерія Геннадіївна - кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії #2 Одеського національного медичного університету (Одеса, Україна)
61. Яковичка Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Dzhurylo A.P. <i>EUROPEAN PRIORITIES AND NATIONAL POLICIES ON THE INTEGRATION OF PRESCHOOL AND SCHOOL-AGE IMMIGRANT CHILDREN INTO THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE: A COMPREHENSIVE ANALYSIS OF GOVERNMENT APPROACHES AND INTEGRATION CHALLENGES</i>	36
Hertsovska N., Raikhel A., Myholynets K., Starnychuk A. <i>RETHINKING LANGUAGE ASSESSMENT: THE INTEGRATION OF NEUROLANGUAGE COACHING (NLC) FOR TRANSFORMATIVE LEARNING IN THE ESP CONTEXT</i>	50
Kotsyuba R.B., Hantimurov A.V. <i>USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE DOCTORS IN THE PROCESS OF STUDYING LATIN AND MEDICAL TERMINOLOGY</i>	62
Kravets S.V., Konkuliovskiy V.V. <i>TRAVEL SHOWS AS TRANSLATION TRAINING MATERIAL WITHIN LINGUOCULTURAL IERTS (INDIVIDUAL EDUCATIONAL-RESEARCH TASKS)</i>	70
Mulesa O.Yu., Imre Yu.Yu., Kenherts S.S., Netse A.E. <i>FORMATION OF “GREEN” COMPETENCES OF FUTURE PHYSICS AND MATHEMATICS TEACHERS</i>	81
Popova L.M., Loboda O.V. <i>FORMATION OF STUDENTS’ FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE USING TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT)</i>	92
Roskvas I.A. <i>MODERNISING FOREIGN LANGUAGE TRAINING FOR FUTURE AGRICULTURAL ENGINEERS: GLOBAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN PERSPECTIVES</i>	108
Serhiienko T.M., Shoptenko V.R., Lysenko O.A. <i>EFFECTIVENESS OF ONLINE PLATFORMS USING THROUGH THE PRISM OF THE PPP APPROACH IN TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS</i>	117

Smikh R.A. <i>PROFESSIONAL TRAINING OF CYBERSECURITY AND INFORMATION PROTECTION SPECIALIST: THE SUBSTANTIATION OF KEY CONCEPTS</i>	125
Surkova K.V., Danylko O.H., Radul S.H. <i>FORMATION OF THE TRAINING TASKS COMPLEXITY FOR FUTURE REMOTE PILOTS OF UNMANNED AERIAL VEHICLES</i>	138
Аксьонова К.В. <i>ГРОМАДОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ В УКРАЇНІ</i>	150
Анушкевич В.І. <i>САМОРЕГУЛЯЦІЙНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ПСИХОЛОГІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ</i>	163
Баличева Н.В., Баличева А.С. <i>ВПЛИВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ</i>	176
Барда С.І., Московець Л.П. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ І ПСИХОЛОГІВ</i>	183
Бачинська Н.А., Салата Г.В. <i>ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ: ШТРИХИ ДО ПРОБЛЕМИ</i>	194
Беляєв С.Б., Ткачова Н.О., Ткачов А.С. <i>ПРОЄКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ФАНДРАЙЗИНГУ</i>	206
Білан В., Авраменко О. <i>ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗМУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ</i>	218
Білецька Г.А., Третьюко В.В., Карпанасюк В.В. <i>СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	226
Бойко Я.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ СТАЙНЕРІВСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ В ЦИФРОВУ ДОБУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	237

Бондаренко В.В., Вербовий В.П., Гузенко Є.В., Мазур І.М., Сатиров А.М. <i>ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК ЧИННИК ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	250
Борис У.З. <i>УКРАЇНСЬКІ ДИТЯЧІ ЧАСОПИСИ ГАЛИЧИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ ЯК ЗАСІБ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ</i>	262
Бондаренко С.В., Пилипишин О.І., Машталір А.І. <i>КУРС «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» ДЛЯ ЗДОБУВА- ЧІВ НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ІНТЕГРАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС</i>	278
Бондаренко С.В., Пилипишин О.І., Машталір А.І. <i>РЕЛІГІЯ, МЕДИЦИНА ТА ДУХОВНІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ СПІВІСНУ- ВАННЯ</i>	287
Брюховецька І.В., Крючкова Ю.В., Виговська С.В. <i>АНАЛІЗ РОЛІ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СИСТЕМІ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	299
Вадзюк С.Н., Толокова Т.І. <i>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ НАУКОВО-МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ</i>	308
Варга Л.І., Липчанко-Ковачик О.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ КРАЇНОЗНАВЧОГО КОМПОНЕНТУ У ВИКЛАДАННЯ ІНО- ЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА ІНШОМОВ- НОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ</i>	318
Варецька О.В., Хаустова О.В. <i>ТЕОРІЯ САМОЕФЕКТИВНОСТІ АЛЬБЕРТА БАНДУРИ ЯК НАУКОВЕ ПІДПРУНТЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ</i>	328
Васенко В.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО КЛАСТЕРУ</i>	341
Васенко В.В. <i>ПРОБЛЕМА ЦИФРОВІЗАЦІЇ У МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТ- НЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ</i>	354
Василиків І.Б. <i>ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ У СТРУКТУРІ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ІНФОР- МАТИКИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТ- КОВОЇ ШКОЛИ</i>	368

Васюк О.В., Маценко Л.М. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	378
Великдан Ю.В., Хищенко О.О., Пильтяй О.М. <i>АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕДІА ТА ІНТЕРНЕТ-ПЛАТФОРМ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	389
Вилков С.В., Кушнірук С.А. <i>НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ</i>	402
Власенко Р.П., Поліщук К.М. <i>ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	413
Воровка М.І. <i>СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ ТА ЕТИЧНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЬСТВА: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ</i>	425
Гаврилюк С.М., Скрипник Н.І. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ</i>	435
Гевко О., Ліба О.М. <i>ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЧЕРЕЗ МІЖСУБ'ЄКТНУ ПАРТНЕРСЬКУ ВЗАЄМОДІЮ: ВІД ДОШКІЛЛЯ ДО ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	444
Горват М.В., Брижак Н.Ю., Кузьма-Качур М.І. <i>КРАЄЗНАВСТВО ЯК ПРОСТІР ВИХОВНИХ ІННОВАЦІЙ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ: ВІД ТРАДИЦІЙНОЇ ЕКСКУРСІЇ ДО ЦИФРОВОЇ ПОДОРОЖІ</i>	460
Гордійчук Я.А. <i>ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ МОДЕЛІ</i>	472
Гуменюк В.В. <i>ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТРЕНІНГУ З РОЗВИТКУ ПАЦІЄНТООРІЄНТОВАНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР</i>	482
Демченко І.І., Григоренко Т.В., Тверезовська Н.Т. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ЧАТ-БОТІВ ІЗ ШІ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ</i>	492

УДК 378.091.212:37:174

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-11\(57\)-425-434](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-11(57)-425-434)

Воровка Маргарита Іванівна докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри освітології та педагогіки мистецтва, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м.Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0002-9651-0990>

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ ТА ЕТИЧНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЬСТВА: ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто особливості впровадження соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) у систему професійної підготовки майбутнього вчительства. Розкрито сутність і педагогічний потенціал СЕЕН як сучасної освітньої концепції, спрямованої на формування емоційної компетентності, моральної свідомості, емпатії та культури гуманної взаємодії.

Узагальнення результатів аналізу наукових джерел свідчить, що соціально-емоційне та етичне навчання є одним із провідних напрямів модернізації педагогічної освіти, спрямованим на формування цілісної особистості педагога, який поєднує професійну компетентність із розвиненою емоційною культурою, етичними цінностями та гуманістичним світоглядом. Емоційно-етична компетентність вчительства розглядається як інтегративна характеристика професійної особистості, що охоплює взаємопов'язані емоційний, когнітивний, ціннісно-світоглядний, поведінковий та рефлексивний компоненти. Вона формується як система знань, умінь, цінностей і поведінкових стратегій, які забезпечують здатність педагога здійснювати професійну діяльність на засадах емпатії, моральної відповідальності, психологічної безпеки та гуманістичного світогляду.

Особливу увагу приділено визначенню педагогічних умов, що забезпечують ефективне впровадження СЕЕН у закладах вищої освіти України. Основними педагогічними умовами формування емоційно-етичної компетентності майбутнього вчительства є: ціннісно-гуманістична орієнтація освітнього процесу, інтеграція компонентів соціально-емоційного та етичного навчання у зміст фахової підготовки, моделювання ситуацій емоційно-етичної взаємодії, підготовка викладачів до реалізації підходів СЕЕН, залучення студентства до волонтерської та соціальної діяльності, а також рефлексивно-аналітичний супровід професійного становлення. Ці умови забезпечують розвиток у майбутніх педагогів емпатії, моральної відповідальності, емоційної зрілості та гуманістичного світогляду.

Ключові слова: соціально-емоційне та етичне навчання, емоційний інтелект, майбутні вчителі, професійна підготовка, педагогічні умови, емоційно-етична компетентність.

Vorovka Margaryta doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the department of Pedagogy and Art Pedagogy, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0002-9651-0990>

SOCIAL-EMOTIONAL AND ETHICAL EDUCATION IN THE TEACHER TRAINING SYSTEM: PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR IMPLEMENTATION

Abstract. The article discusses the peculiarities of introducing social-emotional and ethical education (SEE) into the system of professional training of future teachers. It reveals the essence and pedagogical potential of SEE as a modern educational concept aimed at forming emotional competence, moral consciousness, empathy, and a culture of humane interaction.

A summary of the results of the analysis of scientific sources shows that social-emotional and ethical education is one of the leading directions in the modernization of pedagogical education, aimed at forming a holistic personality of a teacher who combines professional competence with developed emotional culture, ethical values, and a humanistic worldview. The emotional and ethical competence of a teacher is seen as an integrative characteristic of a professional personality, covering interrelated emotional, cognitive, value-worldview, behavioral, and reflective components. It is formed as a system of knowledge, skills, values, and behavioral strategies that ensure the teacher's ability to carry out professional activities based on empathy, moral responsibility, psychological safety, and a humanistic worldview.

Particular attention is paid to identifying the pedagogical conditions that ensure the effective implementation of SEEN in higher education institutions in Ukraine. The main pedagogical conditions for the formation of emotional and ethical competence in future teachers are: a value-humanistic orientation of the educational process, the integration of components of social-emotional and ethical learning into the content of professional training, modeling situations of emotional and ethical interaction, preparing teachers to implement SEEN approaches, involving students in volunteer and social activities, as well as reflective and analytical support for professional development. These conditions ensure the development of empathy, moral responsibility, emotional maturity, and a humanistic worldview in future teachers.

Keywords: social-emotional and ethical learning, emotional intelligence, future teachers, professional training, pedagogical conditions, emotional and ethical competence.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глибоких суспільних трансформацій, спричинених воєнними подіями, глобалізаційними процесами та

переосмисленням гуманістичних цінностей, система педагогічної освіти України потребує оновлення підходів до підготовки майбутнього вчительства. Традиційна модель професійної підготовки, орієнтована переважно на засвоєння знань і методик навчання, уже не відповідає вимогам часу, адже не забезпечує формування особистісної, емоційної та етичної зрілості педагога.

Сучасне вчительство має бути не лише носієм знань, а й моральним авторитетом, фасилітатором розвитку особистості учнівства, здатним створювати атмосферу довіри, поваги й психологічного комфорту. У цьому контексті особливої актуальності набуває соціально-емоційне та етичне навчання як інноваційна освітня концепція, спрямована на розвиток емоційного інтелекту, емпатії, навичок усвідомленої взаємодії та моральної рефлексії.

Водночас у системі професійної підготовки педагогів в Україні спостерігається недостатня розробленість теоретичних засад і практичних механізмів інтеграції СЕЕН у зміст освітніх програм. Потребують уточнення педагогічні умови, принципи та технології формування соціально-емоційної й етичної компетентності майбутнього вчительства.

Отже, проблема дослідження полягає у визначенні педагогічних засад, методів і форм інтеграції соціально-емоційного та етичного навчання в систему професійної підготовки майбутнього вчительства з метою формування їхньої готовності до гуманістичної, етично орієнтованої педагогічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наукова думка дедалі активніше акцентує увагу на необхідності переосмислення підготовки майбутнього вчительства у контексті соціальних і культурних викликів ХХІ століття, зокрема умов воєнного стану, психологічних криз і зростання потреби в гуманістично орієнтованій освіті. Відповідно до цього, соціально-емоційне та етичне навчання розглядається дослідниками і дослідницями як ефективний інструмент формування педагогічної зрілості, емоційного інтелекту та етичної компетентності фахівців.

Наукові праці D. Goleman, P. Salovey, J. Mayer заклали фундаментальні засади розвитку теорії емоційного інтелекту, який є однією з ключових складових СЕЕН.

П. Саловей та Дж. Д. Масе у своїх працях уперше запропонували поняття емоційного інтелекту як сукупності здатностей – сприймати, розуміти, використовувати та регулювати емоції, а також розробили модель емоційного інтелекту як когнітивної здібності (ability model), що пояснює механізми емоційного пізнання та їхній вплив на соціальну взаємодію людини [8; 9]. Д. Гоулман у своїх працях описав основні складові емоційного інтелекту – самосвідомість, саморегуляцію, мотивацію, емпатію та соціальні навички, підкреслюючи їхній вирішальний вплив на успішність міжособистісної взаємодії, професійну діяльність та загальний життєвий добробут людини [7].

Їхні дослідження доводять, що вміння усвідомлювати, розуміти й регулювати власні емоції безпосередньо впливає на ефективність професійної

діяльності вчителства, його комунікативну культуру та здатність створювати емоційно безпечне освітнє середовище.

Концептуальні засади СЕЕН були розроблені Т. Roeser, L. Brackett, A. Lantieri у межах проєктів, реалізованих за підтримки Університету Еморі (США) спільно з Далай-ламою XIV. Ці дослідники визначають соціально-емоційне та етичне навчання як інтегративну систему розвитку особистості, що охоплює три рівні: особистісний розвиток (усвідомлення емоцій, саморегуляція, розвиток співчуття); соціальну взаємодію (емпатійне слухання, ненасильницька комунікація, толерантність); етичне мислення (усвідомлення взаємозалежності людей, моральна відповідальність, прагнення до добра).

В українській педагогічній науці проблематика розвитку емоційного інтелекту, гуманізації освіти та формування етичної культури майбутнього педагога представлена у працях таких науковців, як Т. Водолазська, Л. Гасанова, Т. Голованова, В. Гринько, Т. Дрожжина, О. Елькін, К. Журба, О. Марушенко, О. Масалітіна, О. Рассказова, Г. Розлуцька, Я. Петрина та інші.

На думку Т. Водолазської, соціально-емоційне навчання розглядається як цілісний процес розвитку особистості педагога, що поєднує когнітивні, емоційні та поведінкові аспекти. Дослідниця акцентує увагу на ключових напрямках інтеграції СЕЕН у систему неперервної освіти – формуванні навичок емоційної саморегуляції, розвитку лідерських якостей, умінні створювати безпечне й доброзичливе освітнє середовище. На її думку, саме через розвиток цих компетентностей забезпечується підвищення ефективності педагогічної діяльності та гармонізація професійного зростання вчителя [1].

Л. Гасанова дослідила сучасний стан розвитку вітчизняної наукової думки щодо соціально-емоційного та етичного навчання, здійснивши системний аналіз теоретико-методологічних підходів до його розуміння в контексті української освіти. У своїх працях дослідниця узагальнила основні напрями досліджень – від формування емоційного інтелекту майбутніх педагогів до інтеграції етичних цінностей у професійну підготовку. Водночас акцентовано на наявних прогалинах у вітчизняних наукових розвідках, зокрема недостатньому емпіричному вивченні ефективності впровадження СЕЕН у педагогічних закладах освіти. Учена окреслила перспективні напрями подальших досліджень, серед яких – розроблення національної моделі соціально-емоційного навчання, адаптованої до умов воєнного часу та післявоєнної відбудови системи освіти [2].

Соціально-емоційне та етичне навчання як інноваційну модель у системі професійної підготовки педагогів і психологів, що інтегрує емоційно-ціннісний, когнітивний та поведінковий компоненти особистісного розвитку, розглядає Т. Голованова. Дослідниця підкреслює значущість СЕЕН як засобу формування емоційної компетентності майбутніх фахівців і фахівчинь освітньої галузі, здатних до емпатійної взаємодії, усвідомленого прийняття педагогічних рішень і підтримки психологічно безпечного освітнього середовища. У межах українського контексту авторка визначає методичні особливості впровадження СЕЕН,

зокрема використання практик саморефлексії, ненасильницької комунікації та етичного моделювання педагогічних ситуацій [3].

Г. Розлуцька та Я. Петрина представили системний підхід до впровадження соціально-емоційного та етичного навчання у сучасній українській освіті. У своїх дослідженнях авторки акцентують на необхідності врахування освітніх ризиків, що постали внаслідок воєнних подій, соціальної нестабільності та психологічних наслідків травматичного досвіду учасників і учасниць освітнього процесу.

Дослідниці запропонували модель інтеграції соціально-емоційних навичок у зміст і структуру освітнього процесу, яка базується на засадах гуманізму, міжособистісної підтримки, розвитку емоційної саморегуляції та формування культури взаємоповаги. Ця модель передбачає системну підготовку педагогів до використання методик СЕЕН, розроблення навчально-методичних матеріалів і створення безпечного емоційного середовища у закладах освіти [5].

О. Елькін досліджує особливості впровадження соціально-емоційного та етичного навчання у школах України, акцентуючи увагу на розвитку соціально-емоційних навичок учнівства і підвищенні професійної готовності педагогів до роботи в нових освітніх умовах. Учений підкреслює, що реалізація принципів СЕЕН потребує переосмислення педагогічної практики – переходу від знаннєвої парадигми до особистісно орієнтованої, заснованої на емпатії, усвідомленості й довірі. Такі зміни, на його думку, сприяють формуванню гуманного освітнього середовища та розвитку морально-емоційної компетентності педагогів [4].

Ряд сучасних науковців, зокрема В. Гринько, О. Елькін, К. Журба, О. Рассказова, Т. Дрожжина та О. Марущенко, аналізують досвід діяльності громадських організацій у підтримці та трансформації професійного розвитку вчительства в умовах воєнного стану, акцентуючи увагу на інноваційних підходах до підвищення кваліфікації, психологічної підтримки й розвитку стійкості педагогів. Автори показують, як завдяки програмам соціально-емоційного та етичного навчання (SEE Learning) педагоги отримують інструменти для збереження психологічної стійкості, емпатії, етичного лідерства й підтримки учнів у стресових ситуаціях. Зазначають, що громадські ініціативи стають потужним ресурсом у розвитку нової культури освіти – гуманної, емоційно зрілої та адаптованої до кризових умов [6].

Українські науковці та науковиці одностайно підкреслюють, що розвиток емоційного інтелекту є невід'ємним компонентом професійної компетентності педагога ХХІ століття. Впровадження елементів соціально-емоційного та етичного навчання у систему професійної освіти створює передумови для гуманізації освітнього процесу, зниження рівня емоційного вигорання студентської молоді та формування культури педагогічної взаємодії, заснованої на повазі, емпатії й довірі.

Таким чином, аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що соціально-емоційне та етичне навчання є перспективним напрямом удоскона-

лення педагогічної освіти, здатним забезпечити формування цілісної особистості вчителя – професіонала, який володіє не лише педагогічними знаннями, а й емоційною культурою, етичною зрілістю та гуманістичним світоглядом.

Мета статті: теоретично обґрунтувати та визначити педагогічні умови впровадження соціально-емоційного та етичного навчання у процес професійної підготовки майбутнього вчительства, спрямованого на формування емоційної компетентності, моральної свідомості та культури гуманної взаємодії в освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Розкриття можливостей упровадження соціально-емоційного та етичного навчання у процес професійної підготовки майбутнього вчительства передбачає наукове осмислення його ролі як системоутворювального чинника формування емоційно-етичної компетентності педагога.

У контексті сучасної педагогічної освіти СЕЕН виступає не лише як технологія розвитку особистісних якостей здобувачів і здобувачок освіти, а як інтегративна педагогічна стратегія, що поєднує когнітивний, емоційний, етичний і поведінковий виміри професійної компетентності. Його впровадження забезпечує формування здатності майбутнього вчительства до саморегуляції, усвідомленого емоційного реагування, морального вибору та емпатійної взаємодії, що є необхідними передумовами гуманізації педагогічного процесу.

Емоційно-етична компетентність є інтегрованою характеристикою особистості педагога, що відображає рівень сформованості його емоційної культури, моральної зрілості та здатності до гуманістичної взаємодії в освітньому середовищі. У структурі цієї компетентності доцільно виокремити такі взаємопов'язані компоненти:

1. *Емоційний компонент* – характеризує здатність педагога до розпізнавання, розуміння та регуляції власних емоцій і емоцій інших людей. Він охоплює розвиток емоційного інтелекту, емпатії, емоційної стійкості та саморефлексії. У процесі підготовки майбутнього вчительства цей компонент формується через практики СЕЕН, зокрема вправи з усвідомленості (mindfulness), техніки дихальної саморегуляції, рефлексивні обговорення тощо.

2. *Когнітивний компонент* – передбачає засвоєння знань про природу емоцій, механізми морального вибору, етичні норми професійної поведінки та принципи ненасильницької комунікації. Він забезпечує раціональне осмислення етичних ситуацій, уміння аналізувати поведінку з позицій гуманізму, справедливості та педагогічної доцільності.

3. *Ціннісно-світоглядний компонент* – відображає глибоку внутрішню мотивацію вчительства діяти відповідно до моральних переконань, гуманістичних і демократичних цінностей. Він формує етичну орієнтацію на повагу до гідності, рівності, співчуття та соціальної відповідальності. У межах СЕЕН цей компонент реалізується через рефлексивні дискусії, волонтерські ініціативи, соціальні проєкти.

4. *Поведінковий (діяльнісний) компонент* – виявляється у практичних діях і взаємодії майбутнього педагога з учнівством, колегами, батьківством. Його сутність полягає у здатності застосовувати етичні принципи та емоційно збалансовані реакції в професійних ситуаціях, зокрема під час конфліктів, оцінювання, комунікації у навчальному процесі.

5. *Рефлексивний компонент* – здатність до самоаналізу, усвідомлення власних цінностей, емоційних реакцій та професійних дій, готовність до самовдосконалення.

Таким чином, емоційно-етична компетентність формується як система взаємопов'язаних знань, умінь, цінностей і поведінкових стратегій, що визначають здатність учителя реалізовувати педагогічну діяльність на засадах емпатії, моральної відповідальності та психологічної безпеки.

Формування емоційно-етичної компетентності майбутнього вчительства є складним і багатограним процесом, який потребує цілеспрямованої організації освітнього середовища. Для забезпечення ефективності цього процесу особливого значення набуває визначення *педагогічних умов*, що сприяють упровадженню соціально-емоційного та етичного навчання. Саме вони створюють необхідні передумови для розвитку емоційної зрілості, моральної свідомості та здатності до гуманної взаємодії, що є невід'ємними складниками професійної компетентності сучасного педагога.

Педагогічний потенціал соціально-емоційного та етичного навчання полягає у створенні сприятливих умов для розвитку **емоційної грамотності, етичної свідомості та культури ненасильницької комунікації** в освітньому середовищі. Формування **емоційно-етичної компетентності** майбутніх педагогів потребує побудови у закладах вищої освіти **цілісного педагогічного простору**, заснованого на принципах гуманізму, рефлексії, усвідомленості та взаємоповаги. Такий підхід забезпечує не лише професійне, а й особистісне зростання майбутнього вчителя.

На основі аналізу сучасних досліджень нами визначено такі **педагогічні умови ефективного впровадження СЕЕН** у процес професійної підготовки майбутнього вчительства:

1. *Ціннісно-гуманістична орієнтація освітнього процесу*. Передбачає формування у студентства системи морально-етичних орієнтирів, що ґрунтуються на принципах людяності, гідності, співчуття, толерантності. Важливим є створення атмосфери довіри, прийняття та взаємоповаги в освітньому колективі, де майбутній педагог може відчувати безпечність, підтримку та власну значущість.

2. *Інтеграція компонентів СЕЕН у зміст фахової підготовки*. Соціально-емоційні та етичні практики доцільно впроваджувати у навчальні дисципліни педагогічного циклу. Це може бути реалізовано через рефлексивні щоденники, вправи на розвиток емоційної усвідомленості, кейс-аналізи моральних дилем, роботу в малих групах тощо.

3. *Моделювання ситуацій емоційно-етичної взаємодії у професійній діяльності.* Використання методів психологічного тренінгу, рольових ігор, педагогічного театру, симуляцій етичних конфліктів сприяє розвитку здатності студентства до саморегуляції, емпатії та конструктивного вирішення проблемних ситуацій у взаєминах з учнівством.

4. *Підготовка викладачів і викладачок до реалізації підходів СЕЕН.* Впровадження соціально-емоційного та етичного навчання вимагає відповідної кваліфікації педагогічного персоналу. Необхідною умовою є підвищення психолого-педагогічної культури викладацтва, оволодіння ними практиками усвідомленого спілкування, ненасильницької комунікації, фасилітації навчального процесу.

5. *Залучення студентства до волонтерських і соціально значущих проєктів.* Соціальна активність, участь у програмах підтримки дітей, людей з особливими освітніми потребами, вимушено переміщених осіб сприяє практичному розвитку емпатії, етичної відповідальності та почуття громадянського обов'язку.

6. *Рефлексивно-аналітичний супровід професійного становлення.* Систематичне використання рефлексивних методів (есе, самоспостереження, групові обговорення, портфоліо емоційного розвитку) дозволяє студентству усвідомлювати власний емоційно-етичний досвід і перетворювати його на ресурс професійного зростання.

Завдяки інтеграції елементів соціально-емоційного та етичного навчання у зміст дисциплін психолого-педагогічного циклу, тренінгові програми, волонтерську та проєктну діяльність студентства, відбувається гармонізація внутрішнього світу майбутніх педагогів, розвиток їхньої емоційної зрілості та формування готовності до побудови довірливих, партнерських взаємин з учнівством.

Отже, реалізація окреслених педагогічних умов забезпечує не лише гармонійний розвиток особистості майбутнього вчителя, а й формує здатність діяти відповідально, етично та емоційно врівноважено, утверджуючи гуманістичні ідеали в освітній діяльності.

Висновки. Соціально-емоційне та етичне навчання у процесі професійної підготовки майбутнього вчительства виступає ключовим чинником формування їхньої емоційно-етичної компетентності, гуманістичного світогляду та здатності до побудови безпечного, довірливого освітнього середовища. Застосування підходів СЕЕН сприяє розвитку емоційного інтелекту, саморегуляції, емпатійності, толерантності, моральної стійкості та внутрішньої культури майбутнього педагога.

Інтеграція принципів СЕЕН у зміст педагогічної освіти дозволяє поєднати когнітивний, емоційний та ціннісно-етичний виміри професійної підготовки, формуючи у студентства готовність до усвідомленої та відповідальної педагогічної діяльності. Визначені педагогічні умови – гуманістична орієнтація освітнього процесу, інтеграція соціально-емоційних практик у навчальні дисципліни,

моделювання етичних ситуацій, підготовка викладачів, волонтерська активність та рефлексивний супровід – забезпечують системність і результативність упровадження СЕЕН у педагогічну освіту.

У перспективі подальших досліджень доцільним є розроблення моделі формування емоційно-етичної компетентності майбутнього вчительства на засадах СЕЕН, а також емпірична перевірка ефективності запропонованих педагогічних умов у реальних освітніх практиках.

Література:

1. Водолазська Т. В. Соціально-емоційне навчання в системі неперервної освіти. Імідж сучасного педагога, 2024. № 6 (219). С. 68–71.
2. Гасанова Л. Стан і перспективи розвитку соціально-емоційного навчання у вітчизняній педагогічній науці. Освітній дискурс, 2023. № 4(29). С. 112–120.
3. Голованова Т. Соціально-емоційне та етичне навчання як інноваційна модель у підготовці педагогів і психологів. Психологія і педагогіка: сучасні виклики, 2022. № 3(18). С. 61–68.
4. Елькін О. Соціально-емоційне та етичне навчання в системі шкільної освіти України: виклики та перспективи впровадження. Педагогічна освіта: теорія і практика, 2023. № 2(34). С. 45–52.
5. Розлуцька, Г., Петрина, Я. Соціально-емоційне та етичне навчання як чинник стабілізації освітнього середовища в умовах воєнних викликів. Педагогічні інновації, 2023. № 2(18). С. 45–53.
6. Elkin O., Marushchenko O., Masalitina O., Rasskazova O., Drozhzhyna T., Zhurba K. Civil Society Organisations Transforming Teacher Professional Development: Social, Emotional, and Ethical Learning in Wartime Ukraine» European Journal of Education, 2023. 58 (4). Pp. 595-610.
7. Goleman, D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. New York: Bantam Books, 1995. 352p.
8. Mayer, J. D. & Salovey, P. The intelligence of emotional intelligence. Intelligence, 1993. 17(4). P. 433-442.
9. Salovey, P. & Mayer, J. D. Emotional Intelligence. Imagination, Cognition and Personality, 1990. 9(3), P. 185-211.

References:

1. Vodolaz's'ka, T.V. (2024). Sotsial'no-emotsiyne navchannya v systemi neperervnoyi osvity [Socio-emotional learning in the system of continuing education.]. Imidzh suchasnoho pedahoha, № 6 (219). 68–7. [in Ukrainian].
2. Hasanova, L. (2023). Stan i perspektyvy rozvytku sotsial'no-emotsiynoho navchannya u vitchyznyaniy pedahohichniy nautsi [The state and prospects of the development of social-emotional learning in domestic pedagogical science]. Osvitniy dyskurs, № 4(29). 112–120. [in Ukrainian].
3. Holovanova, T. (2022). Sotsial'no-emotsiyne ta etychne navchannya yak innovatsiyna model' u pidhotovtsi pedahohiv i psykholohiv [Social-emotional and ethical learning as an innovative model in the training of teachers and psychologists]. Psykholohiya i pedahohika: suchasni vyklyky, № 3(18). 61–68. [in Ukrainian].
4. El'kin, O. (2023). Sotsial'no-emotsiyne ta etychne navchannya v systemi shkil'noyi osvity Ukrayiny: vyklyky ta perspektyvy vprovadzhennya [Socio-emotional and ethical learning in the school education system of Ukraine: challenges and prospects for implementation]. Pedahohichna osvita: teoriya i praktyka, № 2(34). 45–52. [in Ukrainian].

5. Rozluts'ka, H., Petryna, YA. (2023). Sotsial'no-emotsiynе ta etychne navchannya yak chynnyk stabilizatsiyi osvityn'oho seredovyshcha v umovakh voyennykh vyklykiv [Social-emotional and ethical learning as a factor in stabilizing the educational environment in conditions of military challenges]. Pedahohichni innovatsiyi, №2(18). 45–53. [in Ukrainian].

6. Elkin, O., Marushchenko, O., Masalitina, O., Rasskazova, O., Drozhzhyna, T., Zhurba, K. (2023). Civil Society Organisations Transforming Teacher Professional Development: Social, Emotional, and Ethical Learning in Wartime Ukraine. European Journal of Education, 58 (4). pp. 595-610. [in English].

7. Goleman, D. (1995). Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. New York: Bantam Books. 352p. [in English].

8. Mayer, J. D. & Salovey, P. (1993). "The intelligence of emotional intelligence." Intelligence, 17(4), pp.433-442. [in English].

9. Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). "Emotional Intelligence". Imagination, Cognition and Personality, 9(3), pp.185-211. [in English].